

Софийски университет "Св. Климент Охридски"
БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА ЗА КАНДИДАТ-ДОКТОРАНТСКИ КОНКУРС
ПО ОБЩА ИСТОРИЯ НА ЦЪРКВАТА

I. УВОДНИ ВЪПРОСИ: Въведение в Общата история на Църквата

1. (1) История на Църквата и гражданска история.
2. (2) Богословско схващане за историята.
3. (3) Предмет, задачи и метод на църковната история.
4. (4) Периодизация на Общата история на Църквата.
5. (5) Извори на Общата история на Църквата и историография.

ПЪРВИ ПЕРИОД – ГОНЕНАТА ЦЪРКВА (33-313 г.)

II. Начало и разпространение на християнството.

6. (1) Иисус Христос - Основател на Църквата. Първото ядро от Христови последователи.
7. (2) Основаване на Църквата в Йерусалим (33 г. сл. Хр.). Положение на Йерусалимската община от Петдесетница до Апостолския събор.
8. (3) Разпространение на християнството през първия период.
9. (4) Ереси и разколи в древната Църква.

III. Гонения срещу християните.

10. (1) Отношения между Църква и държава през първите три столетия. Причини за гоненията (политически, социално-икономически, идеологически).
11. (2) Преследвания на християните (Църквата) от страна на юдеите и заедно с юдеите (33 –111).
12. (3) Преследвания на християните (Църквата) от страна на езичниците (111-249).
13. (4) Преследвания на християните (Църквата) от страна на римската държавна власт (249 – 313).

14. (5) Едиктът на имп. Галерий (311 г.). Медиоланският (Милански) едикт от 313 г. и прекратяване на гоненията.

ВТОРИ ПЕРИОД – ТЪРЖЕСТВУВАЩАТА ЦЪРКВА /313-1054 г./

IV. Държавната власт и Църквата.

15. (1) Начало на нова епоха и нови взаимоотношения между държавната власт и Църквата. Отношението на имп. Константин Велики и неговите синове към Църквата и езичеството.

16. (2) Имп. Юлиан Отстъпник (361-363) и неговият опит за възстановяване на езичеството. Утвърждаване на християнството и признаването му за държавна религия.

17. (3) Влияние на византийските императори върху живота на Църквата.

18. (4) Унионистичната политика на имп. Юстиниан Велики (527-565).

19. (5) Отношенията между Църква и държава на Изток и на Запад (IV-XI в.)

V. Съборна дейност на Църквата. Епоха на Вселенските събори.

20. (1) Понятие за Вселенски събор.

21. (2) Арианство и I Вселенски събор. Св. Атанасий Велики.

22. (3) Църквата след I Вселенски събор. Ариански спорове.

23. (4) Духоборство и II Вселенски събор. Св. Григорий Богослов.

24. (5) Несторианство и III Вселенски събор. Св. Кирил Александрийски.

25. (6) Монофизитство IV Вселенски събор. Халкидонското вероопределение.

26. (7) Спор за трите глави и V Вселенски събор. Леонтий Византийски.

27. (8) Монотелитство и VI Вселенски събор. Св. Максим Исповедник.

28. (9) Иконоборство и VII Вселенски събор. Св. Теодор Студит.

29. (10) Тържество на Православието (843 г.).

VI. Рим и Константинопол.

30. (1) Издигане на Римския епископ по чест и власт.

31. (2) Папската юрисдикция над Източен Илирик. Папски викариат в Солун и Първа Юстиниана.

32. (3) Въпросът за правото на апелация в Рим (спор с Африканските епископи и епископите в Галия).

33. (4) Борба на Римската катедра против издигането на Константинополския патриарх по чест (3-то правило на II Вселенски събор) и по власт (28-мо правило на IV Вселенски събор).

34. (5) Папа Николай I (858-867) срещу св. патр. Фотий (858-867; 877-886).

35. (6) Отдалечаване на Римската катедра от учението на Църквата.

36. (7) Св. патр. Фотий против папските стремежи за главенство в Църквата.

37. (8) Константинополският поместен събор (869-870). Папите Адриан II (867-872) и Йоан VIII (872-882) срещу св. Фотий.

38. (9) Отношения между Източната и Западната църква (X – първата половина на XI в.) Отпадане на Римската катедра от Църквата (1054 г.).

VII. Монашеството и Църквата.

39. (1) История на източното монашество.

40. (2). Монашеството на Запад.

ТРЕТИ ПЕРИОД – ЗА ИЗТОЧНАТА (1054-1453)

И ЗА ЗАПАДНАТА (1054-1517) ЦЪРКВА

VIII. Положението на Източноправославната църква

41. (1) Византийските императори и Църквата.

42. (2) Опити за обединение на Източната и Западната църква (Лионска и Флорентинска унии).

43. (3) Култ, църковна дисциплина и религиозно-нравствен живот. Църковно устройство.

IX. Положението на Римокатолическата църква

44. (1) Упадък на папското могъщество. Авиньонски плен на папите (1305-1377). Велик разкол в Римската църква (1378-1417).

45. (2) Борба за ограничаване на папската власт в църковните дела (съборите в Пиза, Констанц и Базел).

46. (3) Ереси и лъжеучения (катари, албигойци, валденси, петробузиани и др.). Предвестници на Реформацията (Савонарола, Уиклиф, Ян Хус, Йероним Пражки, таборити).

47. (4) Монашески ордени. Инквизиция.

48. (5) Религиозно-нравствено състояние и църковна дисциплина. Църковно устройство на Запад (кардиналска колегия и др.).

ЧЕТВЪРТИ ПЕРИОД (1453/1517 г. – XX в.)

X. Източноправославна църква

49. (1) Падането на Константинопол под властта на османските турци. Положението на православните народи в Османската империя.

50. (2) Всеправославните съвещания на о-в Родос (60-те години на XX в.).

XI. Протестантство

51. (1) Причини за Реформацията. Поява на Реформацията в Германия, Швейцария и Англия. Мартин Лутер (живот и дело).

52. (2) Лутеранството в Германия.

53. (3) Цвинглианство и калвинизъм.

54. (4) Англиканство.

55. (5) Протестантството в Европа и Северна Америка през XIX и началото на XX в. Протестантски мисии. Богословска наука.

XII. Римокатолическа църква

56. (1) Първи Ватикански събор.

57. (2) Втори Ватикански събор (състав, решения, значение).

Препоръчителна литература:

1. Бакалов, Г. Византия. С., 2006.
2. Болотов, В. Лекции по Истории древней Церкви. Т. I-IV, Москва, 1994.
3. Деяния Вселенских соборов. Т. I-IV, СПб., 1996.
4. Деянията на вселенските събори. С., 1896.
5. Климент, Старозагорски митрополит. Третото всеправославно съвещание. ДК, кн. 5-9, 1965.
6. Куртц, И. Очерк церковной истории /Церкви вселенской до XI в. и потом исключительно Церкви западной до половины XIX в./. СПб., 1888.
7. Лебедев, А. История вселенских соборов. Ч. I и II, СПб., 1904.
8. Лебедев, А. Духовенство древней вселенской церкви /от времени апостольских до IX века/. М., 1905.
9. Лебедев, А. Исторические очерки состояния Византийско-восточной церкви от конца XI до середины XV века. СПб., 1998.
10. Малицки, П. История на Християнската църква. Ч. I-II, С. 2001, Ч. III, С., 1994.
11. Майендорф, Й. Византийско богословие. С., 1995.
12. Омарчевски, Ал. В търсене на истината. Ч. I. Начало на христологическите спорове. Несторианство. БМ Suppl. I, С., 2003.
13. Омарчевски, Ал. Акакиевата схизма (484-519). ГСУ (бф), т. 5 (н.с.), С., 2005.
14. Омарчевски, Ал. Религиозната политика на император Юстиниан I (527-565). ГСУ (бф), (н.с.), т. 6, С. 2004 [отпечатък].
15. Острогорски, Г. История на Византийската държава. С. 1998.
16. Партений, Левкийски епископ. Всеправославното предсъборно съвещание на о-в Родос. ДК, кн. 1-4, 1962.
17. Партений, Левкийски епископ. Втори Родос. ДК, кн. 8, 1964.
18. Попович, Й.. Опча црквена исторйа са црквеностатистическом додатком. Кн. I и II, Срем. Карловци, 1912.
19. Поснов, М. Гностицизм II века и победа Христианской церкви над ним. Киев, 1917.
20. Поснов, М. Монашеството през IV - IX в. Сардикийският събор и неговата каноническа дейност. - ГСУ (бф), т. IV, С. 1927.
21. Поснов, М. Историческа справка по въпроса за състава на древните събори и за реда, по който са се решавали въпросите на тях. - ГСУ (бф), т. V, С., 1923.
22. Поснов, М. История на Християнската църква. Ч. I и II: До разделението на църквите /1054 г./. С., 1994.

23. Робертсон, Джемс. История Христианской церкви от апостольского века до наших дней. Т. I и II. СПб., 1890.
24. Скабаланович, Н. Византийское государство и церковь в XI в. /От смерти Василия Болгаробийца до воцарения Алексия I Комнина/. СПб., 1884.
25. Смирнов, Евграф. История христианской церкви. Т. I-III, СПб., 1880.
26. Смирнов, Петър. История на Християнската православна църква. Пловдив, 1885.
27. Снегаров, И. Кратка история на съвременните православни църкви. Т. I и II, С., 1944, 1946.
28. Снегаров, И. Кратък исторически очерк за поместните православни църкви. С., 1948.
29. Събев, Т. Из историята на Християнската църква. (Религиозното и нравственото състояние на християните през първите три века). С., 1958.
30. Успенский, Ф. История Византийской империи. М., 1997.
31. Флоровски, Г. Библия. Църква. Предание. С., 2003.
32. Флоровский, Г. Догмат и история. М., 1998.
33. Функ, Фр. История Христианской церкви от времени апостольских до наших дней. М., 1911.
34. Христов, Христо Ст. Из историята на иконоборчеството (717-741). ГДА, т. XXX, С., 1990.
35. Христов, Христо Ст. Втори вселенски събор. (Кратък исторически обзор). ДК, кн. 1, 1982.
36. Христов, Христо Ст. Подготовка и свикване на Шестия вселенски събор. (Кратък исторически обзор). ДК, кн. 2, 1982.
37. Хунгер, Х. Империя на ново средище. С., 2000.
38. Шейнман, М. От Пий IX до Павел VI. С., 1982.